

Skatteverkets ställningstaganden

Beräkning av utdelning i konkurs när lönegaranti utgått och arbetstagaren har oprioriterade lönefordringar som inte ersatts av lönegarantin

Datum: 2013-06-26

Område: Borgenärsområdet

Dnr/målnr/löpnr: 131 341992-13/111

1 Sammanfattning

När det i en konkurs bli aktuellt med utdelning för oprioriterade fordringsägare kan det finnas arbetstagare som fått ut lönegaranti och som även har oprioriterade lönefordringar som inte ersatts av lönegarantin. Vid beräkning av utdelning för en sådan lönefordran är det Skatteverkets uppfattning att sammanläggning ska ske med lönegarantiregressen endast till den del regressen avser oprioriterade lönefordringar. Till den del lönegarantin avser förmånsberättigade (prioriterade) fordringar ska utdelning på statens regress beräknas för sig.

2 Frågeställning

När staten betalar ut lönegarantibelopp i en konkurs inträder staten i arbetstagarens rätt mot konkursgäldenären, dvs. staten övertar arbetstagarens lönefordran. Dock inträder staten inte i arbetstagarens förmånsrätt (28 § första stycket lönegarantilagen [1992:497], LGL). Detta innebär att statens återkravsfordran mot konkursgäldenären (statens regress) är oprioriterad även om arbetstagaren skulle haft förmånsrätt för sin fordran.

När utdelning ska beräknas för en lönefordran som ersatts av lönegarantin ska utdelningen tillfalla staten upp till det ersatta beloppet (28 § andra stycket LGL). Frågan är hur denna företrädesrätt ska tillämpas när det blir aktuellt med utdelning för oprioriterade fordringsägare och det finns arbetstagare som fått ut lönegaranti och som även har oprioriterade lönefordringar som inte ersatts av lönegarantin. Ska utdelning för statens regressfordran och arbetstagarens kvarstående oprioriterade fordran beräknas var för sig eller ska beloppen läggas samman och staten ges företräde upp till det belopp som ersatts av garantin? Och ska vid en sammanläggning beaktas endast sådan lönegaranti som utgått för oprioriterade fordringar eller ska även lönegaranti för prioriterade fordringar beaktas?

Exempel:

En arbetstagare har en förmånsberättigad lönefordran om 150 000 kr och härutöver en oprioriterad fordran på uppsägningslön om 200 000 kr. Arbetstagaren gör inget aktivt val i fråga om vilken lönefordran som ska täckas av lönegarantin. Av det maximala garantibeloppet om 178 000 kr kommer därför 150 000 kr att avse den förmånsberättigade fordringen och resterande 28 000 kr den oprioriterade. Arbetstagaren bevakar sin resterande oprioriterade fordran om $(200\ 000 - 28\ 000 =) 172\ 000$ kr.

I konkursen utgår full betalning till förmånsberättigade borgenärer samt 50 % till oprioriterade.

Om man vid tillämpningen av 28 § andra stycket LGL skulle lägga samman all oprioriterad regress med arbetstagarens resterande oprioriterade fordran skulle utdelningen beräknas till $([178\ 000 + 172\ 000 =] 350\ 000 \times 0,5 =) 175\ 000$ kr, vilket belopp i sin helhet skulle tillfalla staten. Arbetstagaren skulle alltså få nöja sig med lönegarantin om 178 000 kr.

Om lönegaranti inte hade utgått hade arbetstagaren i stället fått full utdelning på 150 000 kr och 50 % av resterande 200 000 kr, dvs. totalt 250 000 kr.

3 Gällande rätt m.m.

Det som föreskrivs i 28 § andra stycket LGL om att staten har företräde framför arbetstagaren intill det utbetalda garantibeloppet har gällt alltsedan lönegarantisystemet infördes den 1 januari 1971. Då kunde inte lönegaranti utgå för annat än prioriterade lönefordringar och staten inträdde fullt ut i arbetstagarens rätt mot konkursgäldenären. Härefter har förutsättningarna ändrats genom en förmånsrättsreform den 1 januari 2004, som innebär att lönegaranti kan utgå även för oprioriterad uppsägningslön (prop. 2002/03:49) samt genom en ändring i 28 § LGL den 1 januari 2009 som innebär att staten inte längre övertar arbetstagarens förmånsrätt (prop. 2007/08:161).

Ändringen 2004 fick till följd att statens regress kunde vara såväl prioriterad som oprioriterad. Vid beräkning av utdelning separerades alltså dessa delar i enlighet med förmånsrättsordningen. Genom ändringen 2009 är numera statens regress alltid oprioriterad. Hur företrädesrätten enligt 28 § andra stycket LGL ska hanteras när en arbetstagare fått ut lönegaranti samtidigt som han eller hon har oprioriterade lönefordringar som inte ersatts av lönegarantin, har inte närmare kommenterats i förarbetena.

Det ska anmärkas att en arbetstagare kan påverka situationen på så vis att arbetstagaren får anses ha en principiell rätt att välja vilka fordringar som ska ersättas genom lönegarantin. Om arbetstagaren har haft möjlighet att välja och har valt att lönegarantin ska ersätta oprioriterade fordringar, kan staten inte åberopa

något försteg i förhållande till arbetstagarens resterande förmånsberättigade fordringar. Utdelning för dessa fordringar ska beräknas för sig och har på grund av förmånsrättsordningen företräde framför statens oprioriterade regressfordran (se Erik Danhard, Konkursarbetsrätt, 2009, s. 334 samt prop. 2007/08:161 s. 71).

4 Bedömning

Inte minst mot bakgrund av lönegarantisystemets karaktär av socialt skydd för arbetstagaren är det enligt Skatteverket inte rimligt om arbetstagarens rätt till betalning genom utdelning i konkurs skulle urholkas på grund av att arbetstagaren utnyttjat möjligheten till lönegaranti. Det är därför Skatteverkets uppfattning att 28 § andra stycket LGL ska tillämpas på så sätt att sammanläggning ska ske enbart av sådan lönegaranti som utgått för oprioriterade fordringar (enligt 7 a § LGL) med kvarstående oprioriterad lönefordran som inte ersatts av garantin. Det innebär att utdelning på lönegarantiregressen ska beräknas separat för den del av garantin som utgått med stöd av 7 § LGL. Med andra ord ska 28 § andra stycket LGL, i likhet med vad som gällt före den 1 januari 2009, tillämpas separat för regress som avsett prioriterade respektive oprioriterade lönefordringar.

I exemplet ovan innebär detta att utdelning ska beräknas separat på den del av regressen som belöper på den förmånsberättigade fordringen. I den delen ska utdelningen beräknas till $(150\ 000 \times 0,5=)$ 75 000 kr, som i sin helhet tillfaller staten. Vad gäller den del som avser oprioriterade fordringar ska utdelningen beräknas till $([28\ 000 + 172\ 000=] 200\ 000 \times 0,5=)$ 100 000 kr, varav 28 000 kr tilldelas staten och resterande 72 000 kr arbetstagaren. Totalt får därmed staten ut $(75\ 000 + 28\ 000=)$ 103 000 kr, medan arbetstagaren får ut 72 000 kr. Tillsammans med den tidigare lönegarantin om 178 000 kr innebär detta att arbetstagaren får ut totalt $(72\ 000 + 178\ 000=)$ 250 000 kr, dvs. samma belopp som arbetstagaren skulle ha fått i utdelning om ingen lönegaranti hade utgått.